

Valtiovarainministeriö

Vero-osasto

Lausunto eri sijoitusmuotojen verokohtelua arvioivan työryhmän VM070:00/2017 raportista

(asianumero VM/1162/00.01.00.01/2017)

Valtiovarainministeriön vero-osasto on pyytänyt lausuntoa eri sijoitusmuotojen verokohtelua arvioineen työryhmän raportista (valtiovarainministeriön julkaisu 14/2018). Lausun asiasta kunnioittavasti seuraavaa:

Työryhmän tehtävät ja sen työtä koskevat rajaukset

Eri sijoitusmuotojen verokohtelua arvioivan työryhmän tehtävänä on ollut selvittää eri sijoitusmuotojen sekä kertamaksullisen eläkkeen verokohtelua. Selvityksen kohteena ovat olleet erityisesti sijoitusrahastot ja niihin tehdyt sijoitukset, säästö- ja sijoitusvakuutukset sekä kapitalisaatiosopimukset. Toimeksiantoon on kuulunut myös kommandiittiyhtiömuotoisten pääomarahastorakenteiden verokohtelun arviointi. Lisäksi työryhmän työskentelyn aikana esille nousivat myös mahdolliset sijoitus- ja osakesäästötilit.

Työryhmä on arvioinut eri sijoitusmuotojen nykyisen verokohtelun toimivuutta, ajantasaisuutta ja kannustavuutta sekä neutraalisuutta. Lisäksi on tarkasteltu sitä, miten eri sijoitustuotteiden verokohtelua voitaisiin lähentää keskenään. Työ on painottunut erityisesti asettamispäätöksessä mainittujen välillisten sijoitusmuotojen arviointiin.

Työryhmän tarkastelun ulkopuolelle on jätetty monia merkittäviä pääomatulojen ja sen eri muotojen neutraalisuuteen liittyviä kysymyksiä. Asettamispäätöksen mukaan osinkoverotuksen tarkastelu oli jätetty työryhmän toimeksiannon ulkopuolelle. Toimeksiantoon ei myöskään ole kuulunut pääomatuloverotuksen periaatteiden laaja tarkastelu, ansio- ja pääomatulojen väliset verosuunnittelukysymykset eikä myöskään pääomatuloverokantojen arviointi.

Työryhmän ehdotukset

Työryhmä ei ole ehdottanut sijoitusrahastojen ja erikoissijoitusrahastojen keskeisiin verotuksen periaatteisiin muutoksia. Sen sijaan raporttiin sisältyy ehdotuksia erityisesti kansainvälisiin tilanteisiin liittyen.

Säästöhenkivakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten verotusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että nostetuista varoista tulisi aina katsoa veronalaiseksi tuloksi se osa, joka vastaa vakuutukseen tai sopimukseen maksetuille määrille kertyneen tuoton suhteellista osuutta. Pääomaa ja sille maksettavaa tuottoa ei siten erotettaisi kaavamaisella ja taloudellisiin realiteetteihin nähden oudolla tavalla. Vakuutuksesta tai sopimuksesta johtuvien tappioiden tulisi puolestaan olla vähennyskelpoisia sopimuksen päättyessä. Edelleen työryhmä esittää, että kertamaksullisten eläkkeiden nykyinen verohaitta poistetaan ja että niihin sovelletaan samaa verotustapaa kuin säästöhenkivakuutuksiin ja kapitalisaatiosopimuksiin.

Lisäksi työryhmä on tarkastellut laajasti ns. sijoitussäästötilin mahdollisia vaihtoehtoisia toteuttamis- ja verotusmalleja. Johtuen muun muassa melko suurista fiskaalisista vaikutuksista on mahdolliset konkreettiset esitykset jätetty jatkovalmistelun varaan. Sijoitussäästötiliin liittyy fiskaalisten vaikutusten lisäksi paljon muitakin verokysymyksiä, mutta koska asia kuitenkin edellyttäisi laajaa jatkovalmistelua, en niitä tässä lausunnossani ryhdy pohtimaan ja arvioimaan.

Yhteenveto: ehdotusten arviointi

Työryhmä on pysytellyt tarkastelussa ja ehdotuksissaan työlle asetetuissa raameissa. Isojen pääomatulojen verotukseen liittyvien periaatteellisten kysymyksien käsittelyyn ei ole siten kovinkaan laajasti ryhdytty.

Raporttiin sisältyy ehdotuksia, jotka tältä osin lisäävät verojärjestelmän neutraalisuutta ja johdonmukaisuutta. Vakuutusmuotoisiin sijoitusvaihtoehtoihin on liittynyt Suomessa sellaisia veroetuja, joille ei ole ollut välttämättä kovinkaan vahvoja veropoliittisia tai muitakaan argumentteja. Näiden verohuojennusten hyötyjiä ovat olleet osittain sijoitusvaihtoehtoja hyödyntävät säästäjät ja sijoittajat, osittain näitä verotettuja sijoitussopimuksia myyvät finanssialan yritykset. Toisaalta erilaisten sijoitusmuotojen tappioiden käsittelyssä on ollut epäjohdonmukaisuuksia, joita eräiltä osin nyt ehdotetaan lainsäädännöllä korjattavaksi.

Näiltä osin ehdotetut muutokset lisäävät eri sijoitusmuotojen välistä neutraalisuutta. Myös muut ehdotukset vaikuttavat johdonmukaisilta ja perustelluilta. Tehdyt ehdotukset eivät ole rakenteellisesti tai niiden vaikutuksia koskien kovinkaan laajoja. Sijoitussäästötilien osalta on käsitelty erilaisia vaihtoehtoja, mutta tältä osin asia jää mahdolliseen jatkovalmisteluun.

Helsingissä 11.6.2018

Reijo Knuutinen

OTT, KTM, professori, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu